

Asia: VN/14348/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne asiakasmaksuasetuksen muutoksista

Tehy kiittää mahdollisuudesta lausua asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta.

Perustuslain (1999/731 19§) mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Henkilön taloudellinen tilanne ei saa olla esteenä palveluihin hakeutumiseen.

Tehy ei kannata asiakasmaksujen korotusta. Ehdotetut korotukset ovat liian suuria. Yleisesti tiedetään, että terveyspalveluiden tarve on suurempi työvoiman ulkopuolella olevilla (mm. työttömät, työkyvyttömät, eläkeläiset) kuin työntekijöillä. Työntekijät ovat yleisesti työterveyspalveluiden piirissä, joista ei makseta asiakasmaksuja. Hyvätuloiset hakeutuvat useimmiten yksityisen terveydenhuollon piiriin. Julkisen terveyspalveluiden asiakasmaksujen korotukset kohdistuvat ehdotetussa mallissa erityisesti pienituloisille ihmisille. Ehdotetuissa tasasuuruissa maksuissa, erityisesti perusterveydenhuollon maksut ja laitoshuollon maksut niin perusterveydenhuollossa kuin erikoissairaanhoidossa painottuvat enemmän pienituloisiin ihmisiin. Näemme, että tämä saattaa lisätä sitä, että pienituloiset ihmiset eivät maksukorotusten vuoksi hakeudu palveluiden piiriin. Tämä saattaa pahentaa mahdollisia sairauden oireita tai viivästyttää hoidon aloitusta, mikä aiheuttaa siten suurempia kustannuksia.

Ehdotetut asiakasmaksukorotuksien enimmäismäärät ovat pääsääntöisesti 22,5–45 %. Esimerkiksi perusterveydenhuollon enimmäismääriä ehdotetaan korotettavan keskimäärin 22,5 %, erikoissairaanhoidon 45 % ja terveyskeskuksen fysioterapiapalveluiden 45%. Tehy on aikaisemmin lausunut, että esimerkiksi fysioterapeuttien suoravastaanotot tulisi olla maksuttomia.

Ehdotetussa mallissa hyvinvointialueet kuitenkin saisivat päätösvallan korottavatko maksuja vaiko eivät. Näemme, että jo nyt alijäämäisillä budjeteilla toimivilla hyvinvointialueilla ei ole muuta mahdollisuutta kuin korottaa asiakasmaksuja enimmäismääriin. Rahoituslakiin ehdotetun muutoksen mukaan asiakasmaksujen enimmäismäärien korotus voitaisiin ottaa etukäteen huomioon rahoituksessa vain, jos muutoksen vaikutus rahoitukseen voidaan ottaa huomioon hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla. Maksutulojen realisoitumiseen vaikuttaa kuitenkin muun muassa se, päättääkö yksittäinen alue periä korotetun enimmäismäärän mukaisen maksun. Lähtökohtana vaikutusten huomioon ottamisessa olisi tarkoitus pitää sitä, että säännöksen mahdollistama maksukorotus alueilla tehdään ja tällöin rahoitus olisi näin mahdollista turvata. Mikäli hyvinvointialue tällöin päättäisi jättää korotuksen tekemättä, jäisi alueen saama rahoitus tällöin tältä osin alemmaksi ja alueen pitäisi kattaa tämä osuus muusta saamastaan rahoituksesta tai sopeuttaa toimintaansa rahoituksen puitteissa.

Korotukset eivät koskisi maksuttomiksi säädettyjä palveluja, käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävää maksua taikka sellaisia asiakasmaksuja, jotka määräytyvät tulojen ja perhesuhteiden mukaan. Korotukset eivät myöskään koskisi asiakasmaksujen maksukattoa. Pidämme näitä kannatettavana.

Lausuntonne todistuksista ja lausunnoista perittävistä asiakasmaksuista.

Huom! tämä kysymys on osoitettu ensisijaisesti hyvinvointialueille. Todistuksista ja lausunnoista perittävien asiakasmaksujen jatkovalmistelua varten hyvinvointialueita pyydetään tuottamaan valmistelun tueksi tietoa hyvinvointialueen antamien todistusten ja lausuntojen määristä sekä niistä saatavista asiakasmaksutulosta. Samalla mahdollisuuksien mukaan pyydämme tietoa alla olevasti eriteltynä:

- Lääkäriinlausunnot ajokorttia varten
- Lääkäriinlausunnot aselupaa varten
- Muut säädöspohjaiset lausunnot ja todistukset (jos tieto jo koottuna)
- Muut (ei-säädöspohjaiset) todistukset (jos tieto jo koottuna).

Lisäksi hyvinvointialueita pyydetään arvioimaan todistuksista ja lausunnoista perittävän asiakasmaksun nykyisen enimmäismäärän suhdetta todistusten/lausuntojen tuottamisen kustannuksiin (maksujen kustannusvastaavuus).

Tietoa tarvitaan, jotta todistuksista ja lausunnoista perittävän maksun enimmäismäärään valmisteltavan korotuksen vaikutukset hyvinvointialueen rahoitukseen voidaan arvioida hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla.

-

Vartiainen Tiina
Tehy ry

